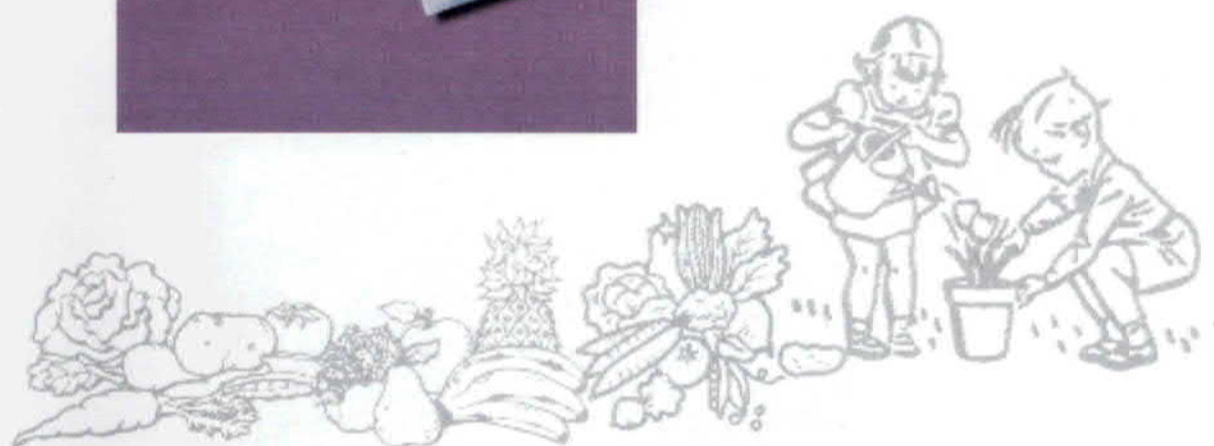

ทฤษฎีใหม่

สู่การเรียนรู้
มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง

เอกสาร ศน. 93/2543

ISBN : 974-351-016-8

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

...พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“...ทฤษฎีใหม่นี้ มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลน
ในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น ในยามที่มีอุทกภัย
ก็สามารถที่จะฟื้นตัวได้เร็วโดยไม่ต้องให้ทางราชการ
ไปช่วยมากเกินไป ทำให้ประชาชนมีโอกาสพึ่งตนเอง
ได้ดี และนั่น จึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตาม
ทฤษฎีใหม่...”

พระราชดำรัส

4 ธันวาคม 2538

ทฤษฎีใหม่

สู่การเรียนรู้...มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง

เอกสาร ศน.ที่ 93/2543

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN : 974-351-016-8

ต้องสมค ๓๗๖.

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ 2)

“**ทฤษฎีใหม่**” เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเป็นแนวปฏิบัติแก่เกษตรกรรายย่อยให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ในระดับประหยัด หลักการสำคัญ คือ การบริหารจัดการ ที่ดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นระบบการผลิตแบบ**เศรษฐกิจพอเพียง** ยึดหลักการพึ่งตนเอง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจ การช่วยเหลือกัน การมีส่วนร่วมของชุมชน และสังคม ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร และเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในระดับ “**พออยู่ พอกิน**”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตระหนัก และเห็นความสำคัญจำเป็นในการปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “**ทฤษฎีใหม่**” เข้ามาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยนำหลักการดังกล่าวมาสู่การเรียนรู้โดยตรงในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา และกลุ่มวิชาการงานและอาชีพในระดับมัธยมศึกษา ภายใต้โครงการ “**เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินิโรงเรียน**” และบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์หรือทุกวิชา ตั้งแต่ปี 2542 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำหนังสือ “**เกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้**” เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานให้แก่โรงเรียนแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปี 2543 ได้มีการขยายฐานโรงเรียนแกนนำฯ เพิ่มขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือฉบับนี้อีก จำนวน 10,000 เล่ม โดยได้ปรับเนื้อหาในบางส่วนให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติมากขึ้น ประกอบกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเป็นลิขสิทธิ์ของมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้เปลี่ยนชื่อโครงการจากเดิมเป็น “**โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่**” และเปลี่ยนชื่อหนังสือเป็น “**ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง**” หวังว่าเอกสารฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ไปสู่การปฏิบัติจริงในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คำนำ

“**ทฤษฎีใหม่**” เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่มีที่ดินไม่เกิน 15 ไร่ อยู่ในเขตเกษตรน้ำฝน ให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้อย่างพอเพียงในระดับประหยัด ซึ่งมีการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน หลักการสำคัญคือการบริหารจัดการที่ดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการพึ่งตนเอง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการคำนวณตามหลักวิชา เน้นความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร และเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในระดับ “พออยู่ พอกิน”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตระหนัก และเห็นความสำคัญจำเป็นในการปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “**ทฤษฎีใหม่**” เข้ามาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยนำเข้าสู่การเรียนรู้โดยตรงในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา / วิชางานอาชีพในระดับมัธยม ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนฯ และบูรณาการการเรียนรู้ในทุกกลุ่มประสบการณ์/ ทุกวิชา โดยคาดหวังว่าเมื่อโรงเรียนได้นำ “**ทฤษฎีใหม่**” สู่การเรียนรู้แล้ว เราจะได้นักเรียนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ และนำความรู้ กระบวนการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน/จนมีความสุขในการดำรงชีวิตตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

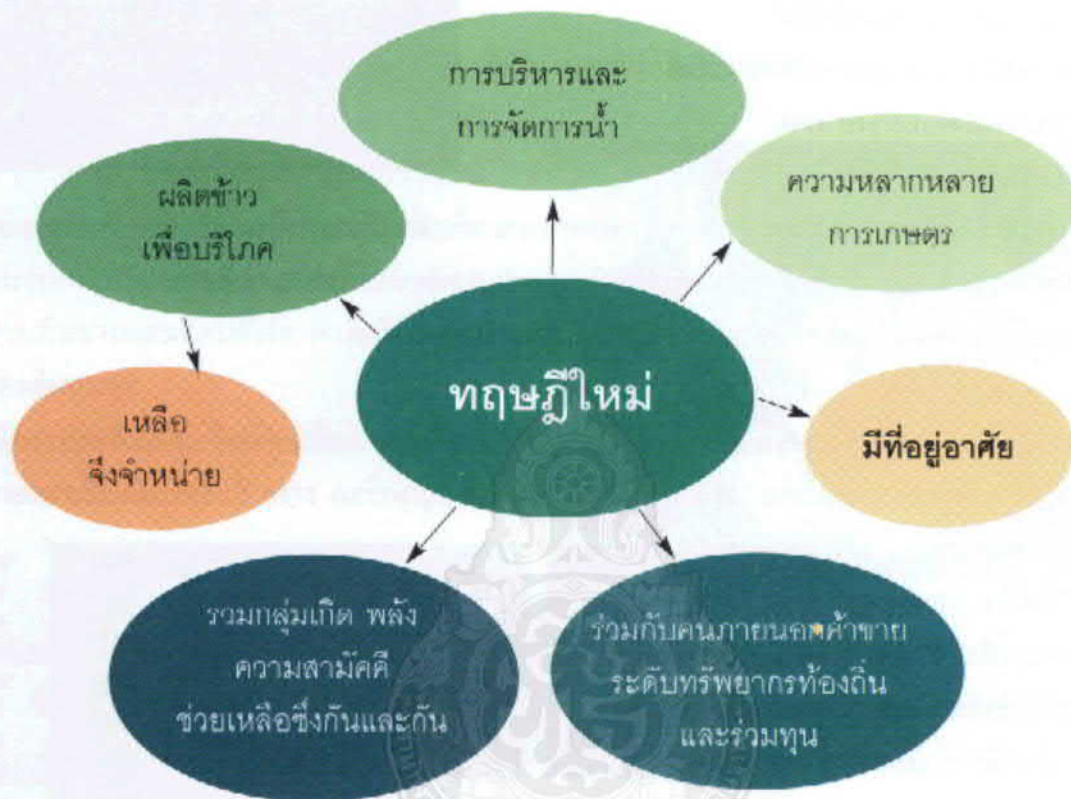
เพื่อให้โรงเรียนเห็นแนวทางในการนำ “**ทฤษฎีใหม่**” สู่การเรียนรู้ / สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้น หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของโรงเรียน ขอขอบคุณคณะทำงานทุกท่านที่ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการจัดทำเอกสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

	หน้า
หลักการแนวคิดทฤษฎีใหม่	1
เศรษฐกิจพอเพียง	7
โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	9
รูปแบบกิจกรรมเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	10
ยุทธศาสตร์การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้	11
บทบาท แนวปฏิบัติ ของหน่วยงาน / บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	13
ข้อคิด...การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้	17
การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้	19
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ	25
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ	27
บทสรุป	29
บรรณานุกรม	31

หลักการแนวคิดทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่

การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตร

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยือนพสกนิกรในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ของพสกนิกร และพระองค์ได้ทรงพยายามคิดหาหนทางแก้ไขเพื่อคลายความเดือดร้อนเหล่านั้นเสมอมา โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรซึ่งเป็นทุกข์อันหนักหนาของพสกนิกร ในที่สุดจากการวิเคราะห์ คิดค้น และทดลองดำเนินการจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ พระองค์จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ใช้วิธีการที่เรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ทฤษฎีใหม่ NEW THEORY : เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกิน เน้นการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

- เกษตรกรมีพื้นที่น้อย ประมาณ 10-15 ไร่
- อยู่ในเขตเกษตรใช้น้ำฝน ฝนตกไม่ชุกนัก
- พื้นดินต้องสามารถปลูกข้าวได้
- ที่ดินมีสภาพที่สามารถขุดบ่อเก็บกักน้ำได้
- เกษตรกรมีฐานะค่อนข้างยากจน
- มีสมาชิกครอบครัวปานกลาง (5-6 คน)
- เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน
- ต้องประหยัดและมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือกันเพื่อลดค่าใช้จ่าย

ทฤษฎีใหม่ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 การผลิตเพื่อพึ่งตนเองได้ เน้นความพออยู่พอกินในระดับประหยัด

เริ่มโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งอัตราส่วนนี้สามารถปรับได้

ตามความเหมาะสม แล้วดำเนินการดังนี้

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ใช้สำหรับขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝน และใช้เสริมในการปลูกพืชในฤดูแล้ง รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่างๆ

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% สำหรับปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงครอบครัว เป็นการลดค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 30% สำหรับ

ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็สามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้

พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่นๆ เช่น เล้าสัตว์ เรือนเพาะชำ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่ม เป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นความพอเพียงระดับชุมชน

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้ว ก็เริ่มต้นขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซลประทาน ฯลฯ)

- เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มต้นตั้งแต่ ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหาน้ำ และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

- เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งข้าวรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายของต้นทุนลง

(3) การเป็นอยู่ (เครื่องใช้ในการอุปโภคบริโภค เช่นกะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขั้นนี้เกษตรกรควรมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่นอาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้าที่พอเพียง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าทุกคนควรต้องผลิตสิ่งต่างๆ สำหรับการอุปโภค บริโภคได้ครบถ้วน แต่หมายถึงเกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนรวมทั้งมีความสามารถในการซื้อหาสิ่งที่จำเป็นได้

(4) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกองทุนสำหรับกู้ยืม)

- แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่นมีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว กิจกรรมที่กล่าวมาทั้งหมด จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐ เอกชน และสมาชิกของชุมชน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม การดำเนินการด้านธุรกิจ เป็นติดต่อประสานงานและการร่วมมือกับ องค์กรนอกกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการเงิน องค์กรเอกชนและองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงินสำหรับเพิ่มทุนประสิทธิภาพ ในด้านปัจจัยการผลิต การตลาด และการบริโภค ผลผลิตเกษตร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยต่างได้รับประโยชน์จากการร่วมมือกัน เช่น อาจเป็นประโยชน์ในด้านลดต้นทุนปัจจัยการผลิต สามารถเข้าถึงแหล่งทุน มีช่องทางตลาดสำหรับผลผลิต กว้างขวางขึ้น ขายผลผลิตได้ในราคาที่เหมาะสมในตลาดแข่งขันเสรี และประหยัดต้นทุนในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน (Transaction Cost) เป็นต้น ตัวอย่างของการมีประโยชน์ร่วมกันระหว่างเกษตรกร และองค์กร นอกกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินงานตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม ได้แก่

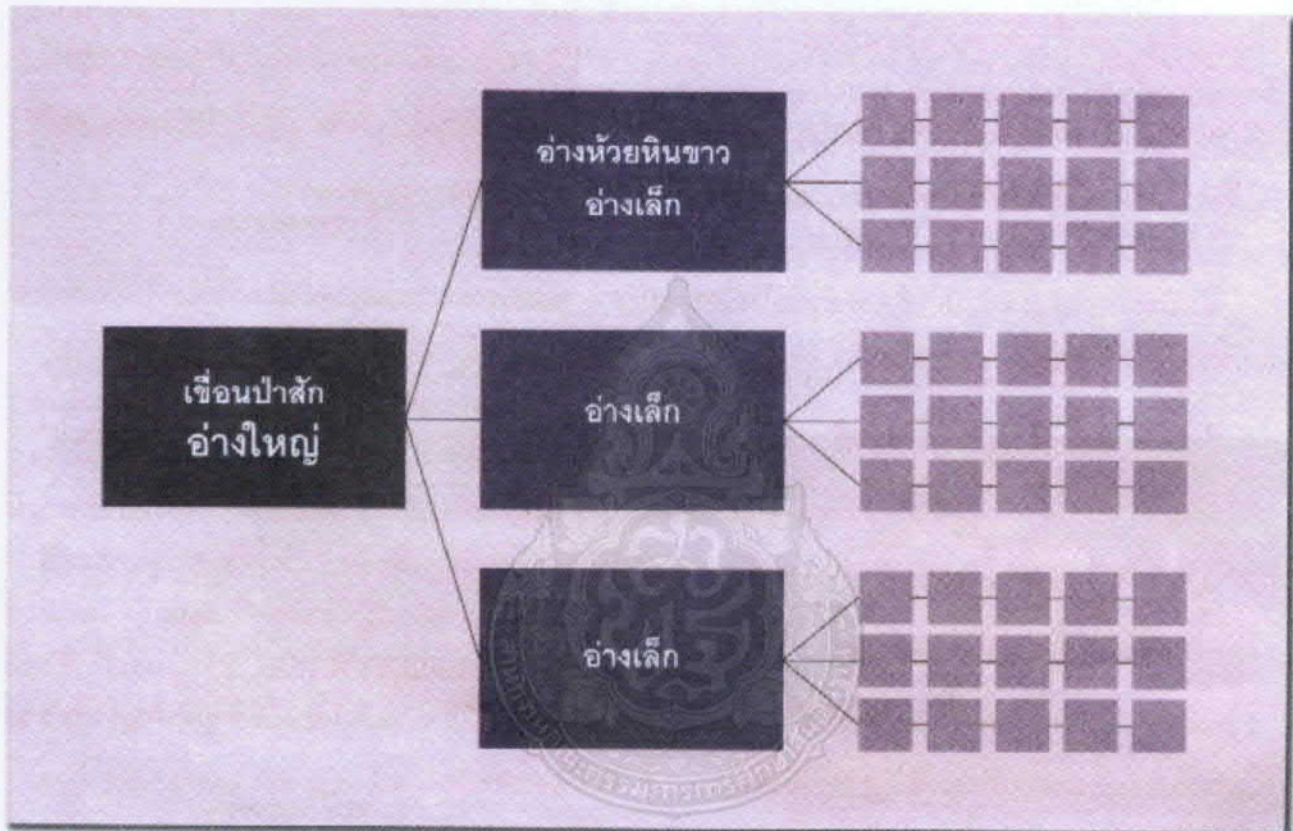
- ผลผลิตทางการเกษตรได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น
- เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคาร หรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อผลผลิตทางการเกษตรได้จากเกษตรกรโดยตรง
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ สามารถจัดซื้อได้ในราคาขายส่ง)
- ฯลฯ

ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการเกษตร การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น ก็คือ สระเก็บน้ำจะต้องทำน้ำที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยต้องมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่นในกรณีของการทดลองที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นวิธีการดังนี้

ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ อ่างใหญ่เติมอ่างเล็ก อ่างเล็กเติมสระน้ำ

จากภาพ สีเหลี่ยมเล็กคือสระน้ำของเกษตรกรที่จะได้รับจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าในอ่างห้วยหินขาว(อ่างเล็ก) มีปริมาณไม่เพียงพอ ก็สามารถรับน้ำมาเติมโดยวิธีการผันน้ำจากป่าสัก (อ่างใหญ่) ต่อลงมายังอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) จากนั้นก็จะส่งต่อไปยังสระน้ำของเกษตรกรซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี

การจัดการให้มีแหล่งน้ำทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้ตลอดปี สามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้เต็มที่แต่ก็ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงจึงต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งทางราชการ มูลนิธิต่างๆ และเอกชนในการดำเนินงานเพื่อให้มีแหล่งน้ำ

พระบรมราชโองการ
“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

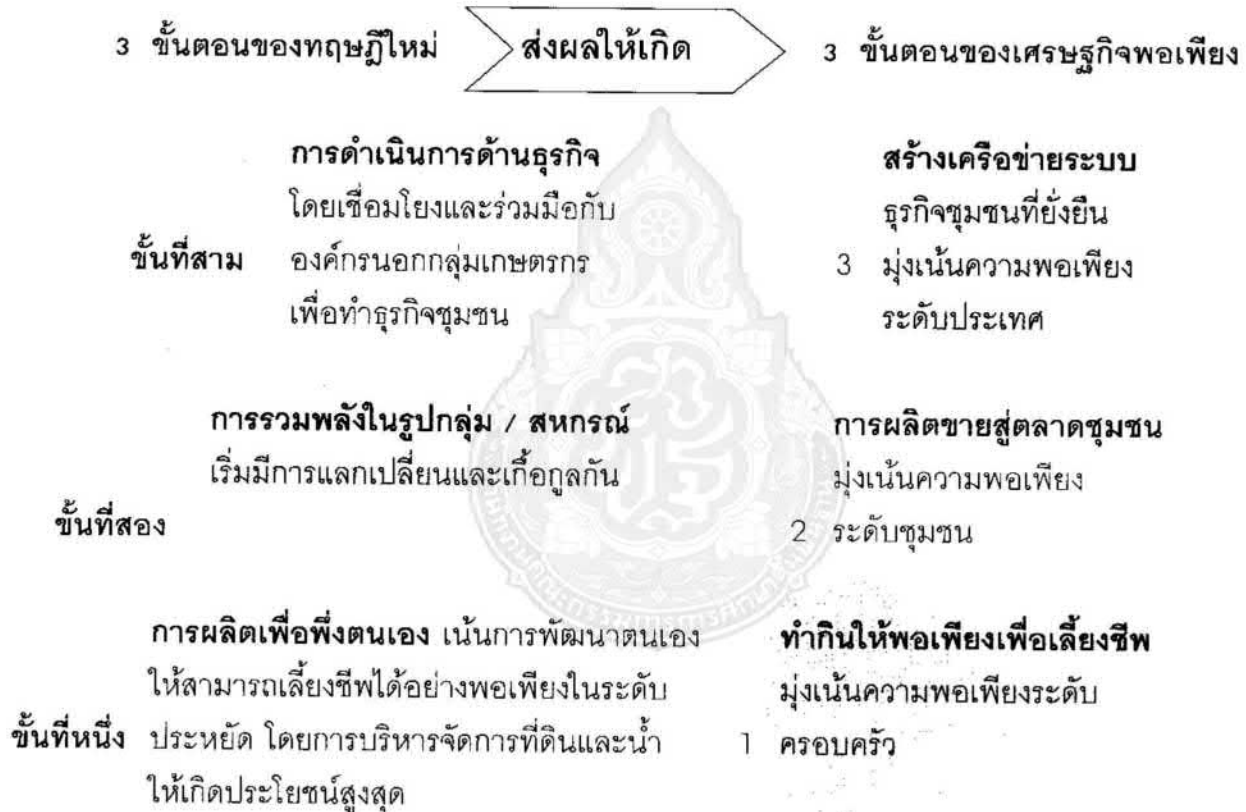
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยเพื่อให้สามารถดำรงชีพออยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับ “ทฤษฎีใหม่” เป็นอย่างยิ่ง เพราะ “ทฤษฎีใหม่” เน้นที่ระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ในระดับประหยัดก่อน แล้วจึงค่อยๆ พัฒนาไปสู่ขั้นก้าวหน้าและเข้มแข็งขึ้น ซึ่งเราสามารถพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง “ทฤษฎีใหม่” กับ “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้ดังนี้

จากแผนภาพข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือการนำหลักการ “ทฤษฎีใหม่” ไปปฏิบัติจะส่งผลให้เกิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ของ “ทฤษฎีใหม่” อย่างไรก็ตามความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้ในระดับประหยัด เป็นเป้าหมายเบื้องต้นของ “ทฤษฎีใหม่” และเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นของการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่สูงขึ้น นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนสังกัด สปช.

ความเป็นมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนในสังกัด ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 เป็นต้นมา เพื่อเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสเฉลิมพระชนพรรษาครบ 6 รอบ แต่เนื่องจากชื่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นชื่อที่มีลิขสิทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้เปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่” แต่หลักการ เป้าหมาย และการกำหนดรูปแบบกิจกรรมยังคงเดิม

หลักการ

เพื่อเผยแพร่หลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการฝึกปฏิบัติจริงในงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ปฏิบัติได้อย่างน้อยตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ซึ่งผลผลิตและรายได้จากการปฏิบัติก่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียนหรือสามารถนำไปสนับสนุนกิจกรรมอาหารกลางวันในโรงเรียน

เป้าหมาย

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสามารถเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 1 โรงเรียน โดย สปช. มีงบประมาณบางส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน
2. มีโรงเรียนแกนนำอาสาสมัครการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามสภาพความพร้อมของแต่ละพื้นที่ทุกอำเภอ

รูปแบบกิจกรรมเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ สำหรับโรงเรียนแกนนำ

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่ และแหล่งน้ำเพียงพอ สามารถจัดกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามขั้นตอนที่ 1 อย่างเต็มรูปแบบ มีการจัดแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน ตามแนวทางทฤษฎีใหม่ มีพื้นที่ในการทำนา

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ในการทำนา จัดกิจกรรมเกษตรแบบผสมผสานตามสภาพท้องถิ่น กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการ คือ การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ มีการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน สำหรับ ① ปลูกพืชสวนครัว ② ปลูกไม้ยืนต้น ③ ปลูกพืชสมุนไพร / ไม้ดอกไม้ประดับ ④ เลี้ยงสัตว์

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนที่มีปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในชุมชนนั้น จัดกิจกรรมแบบเกษตรพื้นบ้าน จะมีพื้นที่ในการทำนาหรือไม่ก็ได้ เน้นความพอเพียงโดยใช้ความคิดหรือคำแนะนำจากปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเกษตร สิ่งที่แตกต่างกันจากรูปแบบที่ 1 และ 2 คือ การพึ่งพิงแนวคิดจากปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์

การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เพื่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์สำคัญ ในการนำ “ทฤษฎีใหม่” สู่การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1 การสร้าง Concept ที่ตรงกัน

ผู้เกี่ยวข้องในการนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ทุกระดับ ต้องได้รับการ Clear Concept เพื่อให้สามารถมองภาพร่วมกันถึงผลที่ต้องการให้ชัดเจนตรงกัน นั่นคือ

- เป็นจัดการเรียนรู้เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่อง **ค่านิยม ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง** การมีชีวิตแบบพออยู่พอกิน การวางแผนเกี่ยวกับรายรับ รายจ่ายที่พอเพียงเหมาะสม มีรายได้ตลอดปี มีค่านิยมที่ไม่หุนหันพุ่มเพื่อชิงโรงเรียนต้องมีกิจกรรมฝึกและปลูกฝังค่านิยมดังกล่าว

- นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ คือกระบวนการคิด กระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา รวมทั้งกระบวนการติดตามประเมินผล นั่นคือ นักเรียนต้องมีโอกาสใช้กระบวนการคิด กระบวนการวางแผน การฝึกปฏิบัติ เพื่อแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ หรือการทำการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ น้ำ ดิน ตลาด พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ในชุมชน

- เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านเทคนิควิชาการ ให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทคนิควิชาการด้านการเกษตร เช่น การเตรียมดิน การปลูกพืช การใส่ปุ๋ย การบำรุงดูแลพืชให้สมบูรณ์ การขยายพันธุ์ และการจัดการผลผลิต การตลาด เป็นต้น

2 การสร้างเครือข่ายในการทำงาน

การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ในงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น โรงเรียนในฐานะศูนย์ของชุมชน ต้องประสานความร่วมมือกับบุคคล คณะบุคคล องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เช่น ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้าน เกษตรตำบล/อำเภอ/จังหวัด ประมงอำเภอ/จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ/จังหวัด สำหรับสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งองค์กรต่างๆ จะเป็นเครือข่ายในการทำงาน โดยอาจเป็นแหล่งสนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ความรู้ทางเทคนิควิชาการเกษตร รวมถึงงบประมาณ ในการดำเนินงานแก่โรงเรียน

3 การประชาสัมพันธ์

เนื่องจากการนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ในงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องฝึกนักเรียนในเรื่องกระบวนการคิด การวางแผน และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งอาจทำให้ผู้ปกครองและชุมชนไม่เข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนและนักเรียนดำเนินการ การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องดำเนินการตั้งแต่ก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และการนำเสนอผลการจัดกิจกรรม ผลจากการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องนอกจากจะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนแล้ว ยังเป็นโอกาสที่โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้ปกครองและชุมชนอีกด้วย

บทบาท แนวปฏิบัติ

ของหน่วยงาน / บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โครงแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ เป็นการนำหลักการแนวคิด ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจะดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จคือการปฏิบัติตามบทบาทอย่างถูกต้องเหมาะสมของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกบทบาทของบุคลากรหรือหน่วยงานได้ ดังนี้

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง

- กำหนดนโยบาย
- จัดทำแผนงาน งบประมาณรองรับ
- กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจน
- ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน
- ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับปฏิบัติ
- นิเทศ ติดตามผล ประเมิน สรุปผลการดำเนินงาน
- เผยแพร่ ขยายผลการดำเนินงานของหน่วยงาน/โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ

บทบาทของหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ

บทบาทสำคัญของหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ คือการส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียน ประกอบด้วย

- การจัดองค์กรในการปฏิบัติงาน
- การประชาสัมพันธ์
- การอำนวยความสะดวก
- ส่งเสริมการดำเนินงานในด้านงบประมาณ วิชาการ สื่อ ฯลฯ
- นิเทศ ช่วยเหลือ ติดตามผลการดำเนินงาน สรุปรายงานผล และเผยแพร่

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ โดยเฉพาะในการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน คือ

- ศึกษาทำความเข้าใจ หลักการ แนวคิดของ ทฤษฎีใหม่ให้ชัดเจน
- สร้างความเข้าใจ เผยแพร่ หลักการแนวคิดทฤษฎีใหม่แก่ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
- กำหนดเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียนในการให้ครูทุกคนนำหลักการแนวคิดของทฤษฎีใหม่ สอดแทรกไว้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์
- เน้นให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หรือกลุ่มวิชาการงานและอาชีพอย่างจริงจัง เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง
- ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เช่น เกษตรจังหวัด/อำเภอ/ตำบล ประมงจังหวัด/อำเภอ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด/ส่วนตำบล ฯลฯ เพื่อสร้างเครือข่าย
- ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- สนับสนุน อำนวยความสะดวกการดำเนินงานของโรงเรียน
- นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ อย่างสม่ำเสมอ

บทบาทของครู

ครูผู้สอน เป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงในการนำ “ทฤษฎีใหม่” สู่การเรียนรู้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ครูทุกคนต้องร่วมมือในการดำเนินงานจึงจะประสบผลสำเร็จ เนื่องจากหลักการ แนวคิดของ “ทฤษฎีใหม่” นั้น นอกจากในเรื่องการบริหารจัดการที่ดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้วยังมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่นักเรียนต้องได้รับการปลูกฝัง โดยการปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ครูสามารถสอดแทรกหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่วนการฝึกปฏิบัติจริงอย่างเต็มรูปแบบนักเรียนจะได้ปฏิบัติในงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หรือวิชาการงานและอาชีพ บทบาท ที่สำคัญของครูผู้สอน คือ

- ทำความเข้าใจ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ให้ชัดเจน
- ทำงานเป็นทีมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยกำหนดให้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประเด็นหลักในการบูรณาการกับวิชา/กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
- ประสานความร่วมมือกับชุมชน/องค์กรในท้องถิ่น ในการใช้แหล่งการเรียนรู้จากท้องถิ่น
- จัดทำแผนการสอน และจัดกิจกรรมตามแผนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพปัจจัยพื้นฐานของท้องถิ่น
- วัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามสภาพที่แท้จริง

บทบาทนักเรียน

ในการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่มาสู่การเรียนรู้ นักเรียนต้องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดย

- ศึกษา ทำความเข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ และระบบเศรษฐกิจพอเพียง
- ร่วมคิด ร่วมวางแผนการทำงานและรับผิดชอบในภาระงาน ทั้งนี้โดยมีอิสระในการดำเนินงาน คิดเอง ทำเอง ในแนวทางของเศรษฐกิจแบบพอเพียงภายใต้การดูแลอำนวยความสะดวกของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- ฝึกการวางแผนในการปฏิบัติงานแบบครบวงจร (ใน 1 ปี จะทำอะไร เมื่อไรอย่างไร)
- บันทึกผลของการปฏิบัติงาน การปรับปรุงงาน สรุปองค์ความรู้ และรายงานผล

บทบาทชุมชน

ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การภาครัฐและเอกชน ควรมีโอกาส มีส่วนร่วม ในการวางแผน การปฏิบัติ การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ครู นักเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้จัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นกระบวนการและการปฏิบัติจริง จึงมีบทบาทดังนี้

- เผยแพร่หลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ และการนำหลักการ แนวคิดดังกล่าวสู่การเรียนการสอนในรูปของเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการบูรณาการกับทุกกลุ่มประสบการณ์
- พัฒนาโรงเรียนแกนนำเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้
- คิดค้น นำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- นิเทศ ติดตามผล สรุปองค์ความรู้ ความคิด เทคนิควิธีปฏิบัติ และเผยแพร่

ทฤษฎีใหม่ สู่การเรียนรู้...มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง

“ควรจะเป็นหลักการว่า ในการสั่งสอนศิษย์นั้นมีความจำเป็นอย่างหนึ่ง
ซึ่งสำคัญมากด้วย ที่จะต้องพยายามหาทางให้หลักวิชาและวิธีสอนที่มี
ประสิทธิภาพ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถคิด เข้าใจ และเห็นจริง
ด้วยตนเองในเนื้อหาสาระ ตลอดจนกฎ และหลักเกณฑ์ในวิชาต่างๆ
ที่ได้เรียนรู้แล้วไปใช้ได้เอง โดยมองเห็นและทราบถึงประโยชน์ของ
การให้หรือทำตามบทเรียนนั้นๆ อย่างแน่ใจด้วย”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

23 มิถุนายน 2542

ข้อคิด....

การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้

ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ข้อคิดในการบรรยายพิเศษ การอบรมวิทยากรแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542 สรุปได้ดังนี้

การนำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ ควรเป็นโอกาสในการพบทวนการสนทนากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง ทฤษฎีใหม่ควรเป็นข้อเหวี่ยงในการพัฒนางาน และอยากเห็นสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้นในการนำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้

- ๕ การขยายห้องเรียนจากอาคารเรียนสู่ชุมชน สู่แปลงเกษตร เป็นการต่อห้องเรียนของเราไปให้ชุมชนและแปลงเกษตรเป็นห้องเรียน ห้องเรียนในแปลงเกษตร หมายถึงการบูรณาการกับวิชาอื่นๆ ให้ได้เพราะถ้าไม่เปลี่ยน เด็กก็จะได้เรียนรู้ในลักษณะแรงงานทาสเช่นเดิม ไม่รู้จักคิดต้นทุน กำไร ฯลฯ ถ้าเราทำให้การเรียนรู้ การสอนเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นลักษณะบูรณาการได้ ทำให้ห้องเรียนเป็นธรรมชาติ ทำให้ครูทุกคนลงมาจัดการเรียนรู้ในแปลงเกษตรได้ ถือว่าเราประสบความสำเร็จ เพราะแม้แต่เรื่องคุณธรรม-จริยธรรมเราก็สามารถให้เด็กเรียนรู้จากแปลงเกษตรได้ สิ่งเหล่านี้ครูหรือศึกษานิเทศก์ กพอ. ไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องสร้างเครือข่ายการทำงาน และควรมีแผนการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการจากแปลงเกษตรให้ได้ ถ้าสอนเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นกลุ่ม กพอ.อย่างเดียว ถือว่ายังไม่มีเปลี่ยนแปลง

- ๕ การเปิดโอกาสให้เด็กคิดตลอดกระบวนการ เช่นเด็กควรได้คิดว่าพืชไร่ พืชสวนนั้นเขาควรปลูกอะไร จะปลูกข้าวควรปลูกพันธุ์อะไร จะเลี้ยงปลาควรเลี้ยงปลาอะไร เด็กควรมีโอกาสในการคิด หาคำตอบ และตัดสินใจ การปลูกพืชผักสวนครัวควรให้เด็กได้ฝึกวิจัยการตลาด ได้มีโอกาสบริหารดิน น้ำ เปิดโอกาสให้เด็กคิดครบวงจร และเด็กทุกคนควรมีบัญชีออมทรัพย์ มีการแบ่งปันรายได้จากผลผลิตให้เด็กอย่างเป็นธรรม
- ๖ การคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานทั้งในและนอกห้องเรียน
- ๗ การสอนแบบองค์รวม เกษตรทฤษฎีใหม่ ควรทำให้เกิดทั้ง Learning to know, Learning to do, Learning to be และ Learning to live together ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ร่วมกันของ UNESCO ในการจัดการศึกษาของโลก

การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้

ทฤษฎีใหม่ เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร รายย่อย ให้สามารถประกอบอาชีพอย่างพอเพียงที่จะเลี้ยงตัวเองได้ในระดับประหยัดเป็นอย่างน้อย หลักการสำคัญคือ การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็ก ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการพึ่งตนเองอย่างมีอิสระภาพ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการใช้การคำนวณตามหลักวิชา เน้นความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมณี ได้วิเคราะห์ ทฤษฎีใหม่ พบว่าการดำรงชีวิตในระดับที่อยู่รอด พออยู่พอกิน และอยู่ดีนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) รู้จักพึ่งตนเอง
- (2) ดำรงชีวิตอย่างมีอิสระภาพ เลี้ยงตัวเองได้โดยไม่มีหนี้สิน
- (3) มีความสามารถในการบริหารจัดการ รู้จักคิด รู้จักจัดระบบ
- (4) มีความขยัน อดทน ไม่ท้อถอย
- (5) มีความสามัคคี มีการแสวงหาความร่วมมือและให้ความร่วมมือ มีการรวมกลุ่มและมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย
- (6) มีการศึกษาหาข้อมูล ข้อความรู้ และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
- (7) รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน
- (8) รู้จักพัฒนาตนเองขึ้นตามลำดับ
- (9) สามารถนำความรู้ หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

ซึ่งคุณสมบัติในเรื่องการแก้ไขปัญหา การสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการเฝ้าหาความรู้ เป็นประเด็นที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในจุดหมายของหลักสูตรอยู่แล้ว ส่วนคุณสมบัติข้ออื่นยกเว้นคุณสมบัติในเรื่องการดำรงชีวิตอย่างมีอิสระภาพ ความสามารถในการบริหารจัดการ การรู้จักอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล และการเป็นผู้มีความขยันอดทนและไม่ท้อถอยเป็นจุดประสงค์ของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาการงานและอาชีพโดยตรง รวมทั้งได้กระจายอยู่ในจุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่แล้ว

ดังนั้น การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้จึงไม่ใช่เรื่องที่แปลกแยกไปจากสิ่งที่หลักสูตรกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาการงานและอาชีพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และยังเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นั่นคือผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี การฝึกคิด การตัดสินใจ และการปฏิบัติควบคู่กันไป

ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่ามี การสอดแทรกหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน/การเรียนรู้

“ทฤษฎีใหม่”

หลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่คือ **การบริหารจัดการ** ดังนั้นกิจกรรมสำคัญของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่ามีการนำหลักการ แนวคิดของ “ทฤษฎีใหม่” สอดแทรกเข้าสู่การเรียนรู้ คือ

✓ นักเรียนมีกิจกรรมสำรวจ รวบรวม บันทึก ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องที่ศึกษา หรือสนใจเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / ปัญหา / ความต้องการ

- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน / ศึกษา / ดำเนินงาน
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมในการจัดลำดับความสำคัญของงาน
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมที่แสดงว่าเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของงาน
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมในการกำหนดทางเลือก และกำหนดผู้รับผิดชอบงาน
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมการคิดคำนวณโดยใช้หลักวิชา
- ✓ นักเรียนมีการใช้กระบวนการตัดสินใจ
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมการคิดวิเคราะห์และการวางแผนอย่างครบวงจร (มองภาพตลอดแนว)
- ✓ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่ร่วมกันกำหนด
- ✓ นักเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงการดำเนินงาน
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมกลุ่มที่เน้นถึงความร่วมมือและความสามัคคี
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมที่แสดงถึงความขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้ง
- ✓ นักเรียนมีกิจกรรมที่เน้นความพอเพียงในระดับประหยัด

กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละเนื้อหา ไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมตามรายการที่กำหนดไว้ครบทุกรายการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละวิชา / เนื้อหา เป็นสำคัญ **สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง** ควรมีกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นครบทุกกิจกรรม นอกจากนี้ครู ในฐานะผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ ควรมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมหรือพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นอยู่เสมอ เช่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรถามหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนได้มีกิจกรรมการสำรวจ แสวงหาและวิเคราะห์ข้อมูล หรือการกระตุ้นให้นักเรียนพยายามสร้างทางเลือกอย่างหลากหลายในการทำงาน การให้นักเรียนระดมความคิดภายใต้ผลของการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมทั้งระบบของงาน การให้นักเรียนระบุถึงประโยชน์ ข้อดี ข้อเสีย จากการปฏิบัติงาน เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นจุดเน้นของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพและกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ

การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ในงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

จะเริ่มต้นอย่างไร ?

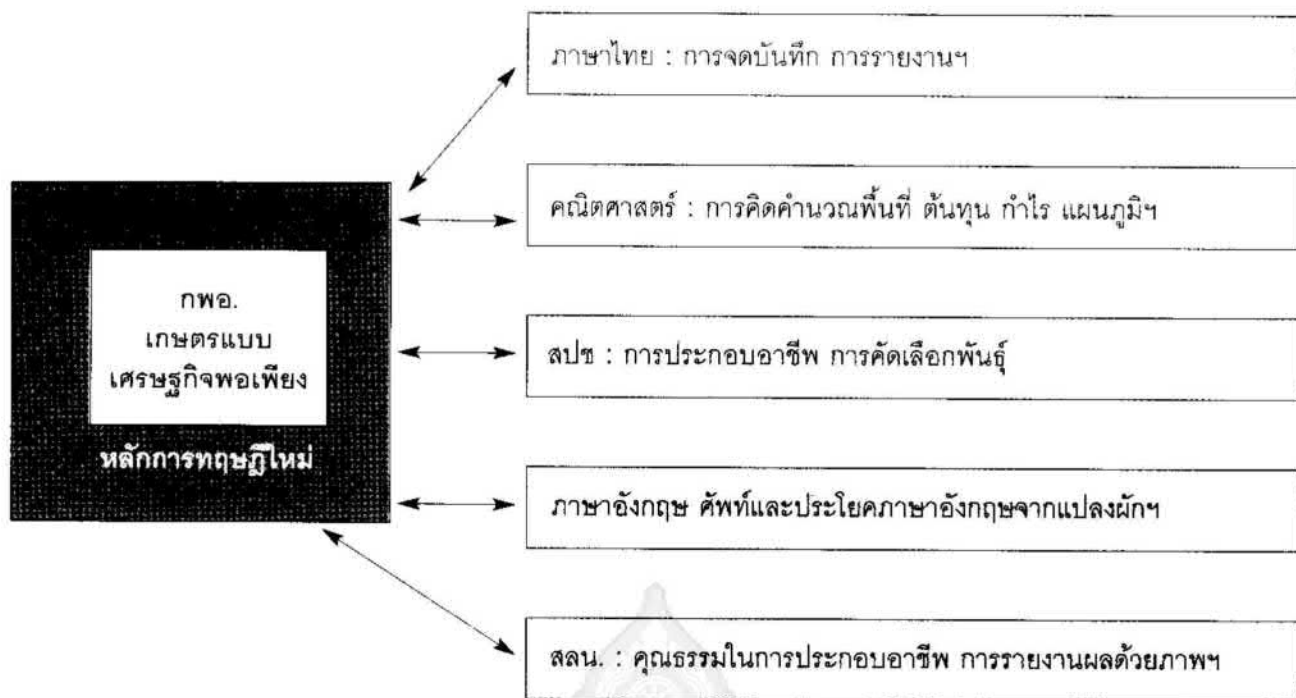
การเริ่มต้นนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ควรเริ่มจาก

- การให้ข้อมูลในเรื่องหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรแบบผสมผสาน รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่ปรากฏในทฤษฎีใหม่ และรูปแบบการจัดกิจกรรมเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่กรมกำหนด แก่ครูทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียนและชุมชน

- โรงเรียนศึกษาสภาพข้อมูลในพื้นที่ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการจัดกิจกรรม เช่นสภาพดิน น้ำ พืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนในด้านพื้นที่ แหล่งน้ำ บุคลากร เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรม

- ปรับเนื้อหา สาระ และกิจกรรม เพื่อจัดการเรียนรู้ในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาการทำงานและอาชีพให้สอดคล้องกับกิจกรรมการนำทฤษฎีใหม่เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นในเรื่องการปฏิบัติและกระบวนการต่างๆ ที่ปรากฏในทฤษฎีใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องยึดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียน นั่นคือกิจกรรมที่ปฏิบัติให้ถือเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง นับแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งมีผลผลิต การจัดการกับผลผลิตที่ได้ จัดกิจกรรมให้บูรณาการกับกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ เป็นการเรียนรู้วิชาอื่นจากแปลงเกษตร เช่น บูรณาการกับภาษาไทย ในเรื่องการจดบันทึกข้อมูล การรายงานผล บูรณาการกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในเรื่องการประกอบอาชีพ ขยายพันธุ์ เป็นต้น

แผนภูมิ การนำหลักการแนวคิดทฤษฎีใหม่เข้าสู่การเรียนรู้ในกลุ่ม กพอ.
เป็นเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และบูรณาการทุกวิชา / กลุ่มประสบการณ์

ในชั้นประถมศึกษา นอกจากการนำทฤษฎีใหม่เข้าสู่การเรียนรู้โดยตรงในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพโดยจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ควรบูรณาการหลักการแนวคิด ของทฤษฎีใหม่ กับวิชา/กลุ่มประสบการณ์อื่นดังแผนภูมิข้างต้น

ส่วนระดับมัธยมศึกษา นั้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ในวิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี เช่น วิชา ง 014 ง 321 ง 322 ข 011 ข 012 ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งวิชาที่เลือกควรเป็นวิชาที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของท้องถิ่นมาเปิดสอน โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เช่นกัน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องระลึกอยู่เสมอว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นการนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ นั้นเน้นการให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ตามการนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ แม้จะเป็นการเรียนรู้ที่มีจุดเน้นในการลงมือคิด วิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ในการเรียนรู้นั้นก็ต้องเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไป แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- ① เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง
- ② ควรให้มีการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไปอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อความรู้กับการปฏิบัติจริง ส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ ให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและความชำนาญในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์
- ③ ควรเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นตามลำดับ
- ④ ควรบูรณาการหลักการ แนวคิด ของทฤษฎีใหม่เข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ และสาระต่างๆ ให้มากที่สุด รวมถึงในกิจกรรมประจำวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามแนวคิดดังกล่าวได้จริง คือสามารถพึ่งตนเองได้ การดำรงชีพอย่างมีอิสระภาพ มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความใฝ่รู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม รู้จักพัฒนาตนเอง มีความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน ซึ่งครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความตระหนักและมีทักษะที่ชำนาญ
- ⑤ ควรจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และวิถีชีวิตของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะในเรื่องที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดแก่ผู้เรียน

โครงการการใช้สารละลายตากำจัดแมลงศัตรูพืช

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในศาสตร์หรือวิชาต่างๆ มากกว่า 1 วิชา ขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ทักษะต่างๆ ความสามารถและประสบการณ์ในเวลาเดียวกัน ซึ่งการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้นั้น ควรนำหลักการแนวคิดดังกล่าวบูรณาการกับสาระของวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ในลักษณะองค์รวมที่มีสภาพใกล้เคียงกับชีวิตจริง ทำให้สามารถเชื่อมโยงเรื่องในชีวิตจริงกับสิ่งที่เรียนได้

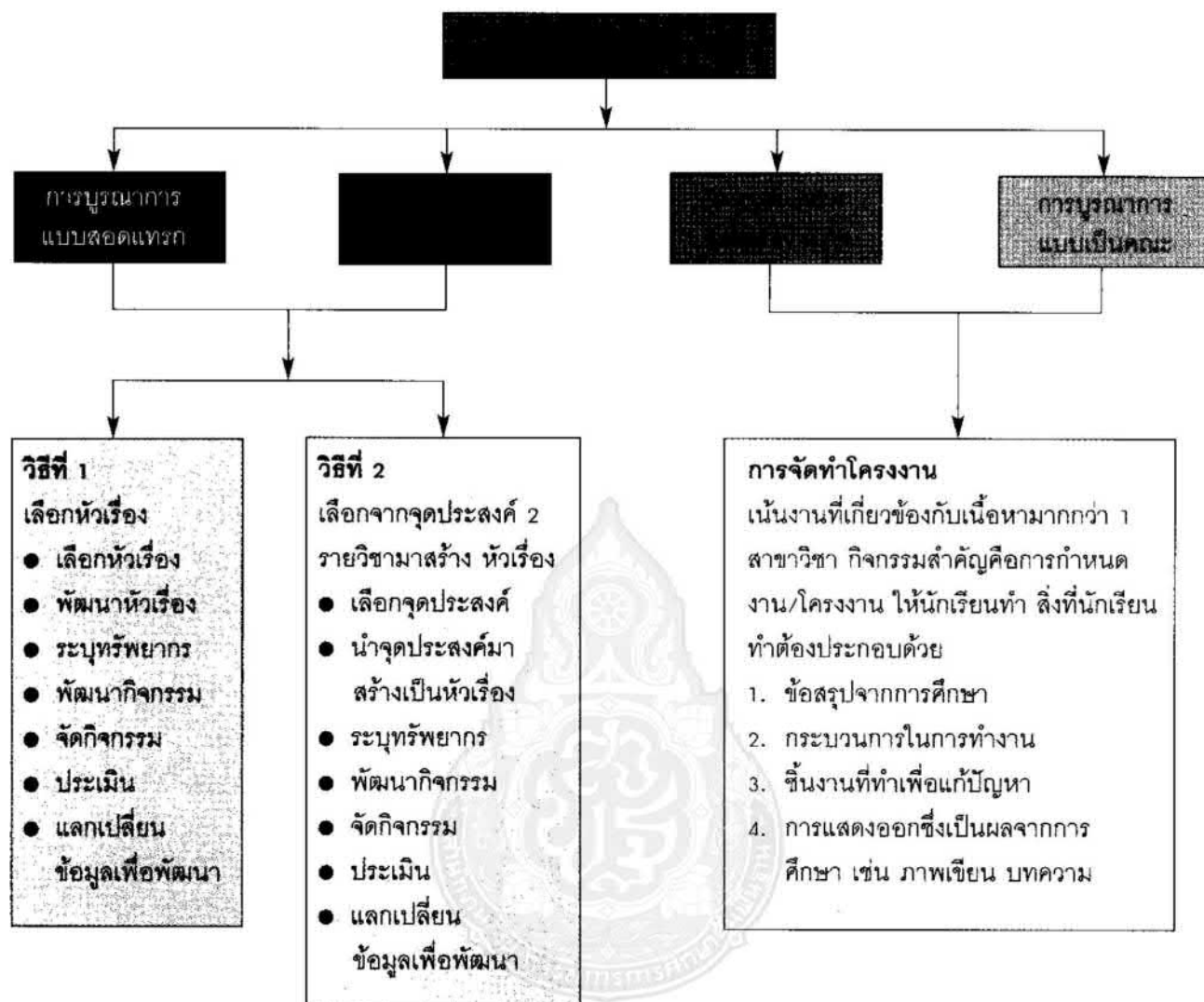

ก่อนจะบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเฉพาะการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ไปบูรณาการ นอกจากครูต้องมีความเข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่แล้ว ครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้

- หลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรในทุกกลุ่มประสบการณ์/รายวิชา ต่างๆ ทั้งในเรื่องของขอบข่ายเนื้อหา/สาระ กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การที่ครูรู้และเข้าใจหลักสูตรในภาพรวมแล้ว จะทำให้ครูมองเห็นภาพการบูรณาการได้ชัดเจน
- เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมรูปแบบต่างๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการต่างๆ

รูปแบบของการบูรณาการ

รูปแบบของการบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 4 รูปแบบ คือ

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) เป็นการสอนที่สอนโดยครูผู้สอนคนเดียว โดยสอนสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นเข้าไปในวิชาที่กำลังสอนอยู่
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนโดยครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป วางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาเดียวกัน แต่สอนต่างวิชากันและต่างคนต่างสอน
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) มีลักษณะคล้ายกับการบูรณาการแบบคู่ขนาน แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการ (Project) ร่วมกัน โดยครูทุกคนต้องวางแผนร่วมกันในการกำหนดหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาที่ต้องการให้เรียนรู้ของแต่ละวิชา แล้วร่วมกันวางแผนกำหนดงานที่จะมอบให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละรายวิชา แล้วครูแต่ละคนไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ
- 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) เป็นการสอนแบบเป็นทีม ครูผู้สอนวิชาต่างๆ ร่วมกันวางแผนในการกำหนดหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาที่ต้องการให้ศึกษา แล้วร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนกลุ่มเดียวกัน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากรูปแบบของการบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ เราสามารถกำหนดเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามรูปแบบที่ 1 และ 2

วิธีที่ 1 เลือกหัวเรื่อง (THEME) ก่อน มีวิธีดำเนินการดังนี้

- 1) เลือกหัวเรื่อง (THEME) โดยวิธีสำรวจความต้องการของนักเรียน ชุมชน หรือการระดมสมองของครูและนักเรียน แล้วร่วมกันกำหนดเป็นหัวเรื่อง (THEME) ซึ่ง THEME ที่กำหนดควรสอดคล้องกับชีวิตจริง แล้วศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนด THEME ให้แคบลงโดยคำนึงถึงความสะดวกในการเชื่อมโยงระหว่างวิชา ความรู้ ความสนใจของนักเรียนโดยอาจทำเป็น Mind map หรือ Web เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษาในวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
- 2) พัฒนาหัวเรื่อง (THEME) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ความรู้ ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน วัตถุประสงค์ควรเขียนในลักษณะที่จะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวิชา และต้องเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่กิจกรรม กำหนดเวลาในการสอนให้เหมาะสมกับปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน เช่น จะสอนเมื่อใด ใช้เวลาเท่าไร ยืดหยุ่นได้เพียงใด ต้องใช้เวลาในการสำรวจหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียนหรือไม่ ถ้าใช้ต้องใช้เวลาโดยประมาณเท่าไร รวมทั้งการเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการจัดกิจกรรม
- 3) ระบุทรัพยากรที่ต้องการ ควรเป็นทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งติดต่อแหล่งทรัพยากร
- 4) พัฒนากิจกรรม โดยพัฒนากิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่น กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน เลือกวิธีที่ครูจะทำงานร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา เลือกวิธีสอน และเอกสารประกอบการสอนเช่นใบงาน
- 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เตรียมไว้
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ด้วยวิธีที่หลากหลาย
- 7) ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้โดยสำรวจจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรม แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกัน แล้วนำไปปรับปรุง

วิธีที่ 2 เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อน มีลำดับการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) เลือกวัตถุประสงค์การเรียนรู้จาก 2 รายวิชาขึ้นไป ที่จะนำมาบูรณาการกัน โดยต้องพิจารณาจุดประสงค์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาบูรณาการกัน
- 2) นำจุดประสงค์ใน ข้อ 1) มาสร้างเป็นหัวเรื่อง THEME
- 3) ระบุทรัพยากรที่ต้องการ
- 4) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เตรียมไว้
- 5) ดำเนินการตามกิจกรรมที่เตรียมไว้

- 6) ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
- 7) ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้
- 8) แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกันเพื่อนำไปปรับปรุงงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามรูปแบบที่ 3 และ 4

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามรูปแบบที่ 3 และ 4 เน้นการให้นักเรียนศึกษาหรือปฏิบัติงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหามากกว่า 1 วิชาขึ้นไป นั่นคือการให้นักเรียนทำงาน/โครงการ (Project) ซึ่งขั้นตอนการดำเนินงานจะคล้ายกับวิธีที่ 2 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ในการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ จะเป็นการกำหนดให้นักเรียนทำโครงการ ซึ่งโครงการที่นักเรียนทำจะประกอบด้วย

- ข้อมูลจากการศึกษา
- กระบวนการ (วิธีการทำงานโดยละเอียด)
- สิ่งประดิษฐ์ / ชิ้นงานที่ทำขึ้น
- การแสดงออกทางอารมณ์หรือจิตใจที่เป็นผลจากการศึกษาด้วยโครงการ เช่น เรียงความ ภาพเขียน

หุ่นจำลอง ฯลฯ

บทสรุป

เนื่องจาก “ทฤษฎีใหม่” เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเป็นแนวทางแก่เกษตรกรที่มีพื้นที่น้อย เพื่อให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับประหยัด เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง หลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ คือการบริหารจัดการที่ดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง เมื่อเราพิจารณาหลักการสำคัญของ “ทฤษฎีใหม่” จะพบกระบวนการหลายกระบวนการ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สำคัญหลายประการ แต่กระบวนการที่สำคัญและชัดเจนคือกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้จัดทำเป็นโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกโรงเรียนในสังกัดนำไปปฏิบัติ เนื่องจากเป็นความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และวิชาการงานและอาชีพอยู่แล้ว เพียงแต่ให้โรงเรียนน้อมนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริไปสอดแทรกไว้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกวิชา/กลุ่มประสบการณ์ด้วย ทั้งนี้โดยเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อปลูกฝัง ฝึกฝน ให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม ตามที่ปรากฏใน “ทฤษฎีใหม่” และให้มีความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถเป็นพลเมืองดีที่ดำรงชีพได้ในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ในสภาพที่หลากหลายทั้งขนาด พื้นที่ ทำเล ที่ตั้ง ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้พัฒนาโรงเรียนแกนนำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติกิจกรรมทางการเกษตร คือมีพื้นที่และน้ำกระจายอยู่ในทุกอำเภอ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนใกล้เคียงในพื้นที่ ส่วนโรงเรียนอื่นๆ ควรพิจารณาดำเนินการให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละโรงเรียน คือ

๑. ทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และวิชาการงานและอาชีพซึ่งการให้ความรู้เรื่องหลักการแนวคิด ทฤษฎีใหม่ และระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนปฏิบัติได้ รวมทั้งสามารถนำหลักการ แนวคิด ค่านิยม กระบวนการ ที่ปรากฏในทฤษฎีใหม่บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์

2. สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติในการทำการเกษตร แต่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในทำเลที่สามารถเป็นตัวแทนจำหน่ายผลผลิตจากโรงเรียนอื่น ก็สามารถให้นักเรียนฝึกดำเนินการในเรื่องการจัดการตลาด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 2 ของทฤษฎีใหม่ โดยนักเรียนต้องได้รับการฝึกในเรื่องของกระบวนการวางแผนอย่างครบวงจรเช่นกัน

3. โรงเรียนที่มีปัจจัยในเรื่องพื้นที่ และแหล่งน้ำเพียงพอ จะเป็นโรงเรียนที่สามารถนำความรู้เรื่องหลักการ แนวคิด ค่านิยม คุณธรรม กระบวนการต่างๆ ที่ปรากฏในทฤษฎีใหม่ไปฝึกปฏิบัติในรูปของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และวิชาการงานและอาชีพได้อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- เกษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา. "การนำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้" เอกสารสรุปคำบรรยายในการอบรม
วิทยากรแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542. (อัด
สำเนา)
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2542.
- คณะกรรมการกิจการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร), สำนักงาน. เกษตร
ทฤษฎีใหม่ (ฉบับพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา). กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ คุรุสภา, 2542.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และสร้อยสน สกลรักษ์. ประมวลบทความการเรียนรู้การสอนและการวิจัยระดับ
มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ทีศนา เขมณี. "ปรัชญาการพัฒนา : ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มิติด้านการศึกษาและการพัฒนาคน"
เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการปราชญ์เพื่อแผ่นดิน. ม.ป.ท., ม.ป.ป.. (อัดสำเนา)
- พระบรมราชวินิจฉัย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. มติชนรายวัน (6 ธันวาคม 2542) : 3.
- วิชาการ, กรม. จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.
- _____. แนวการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ทฤษฎีใหม่ในแงุ่มการบริหารการพัฒนา. ม.ป.ท., ม.ป.ป..

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายชลอ กองสุทธิใจ

นายปริญญา กรวยทอง

นายสุรัชย์ ชินโย

นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ

เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นักวิชาการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้เขียน

นางรัตนา พงษ์พานิช

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บรรณาธิการกิจ

นางรัตนา พงษ์พานิช

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นางสาวสมพร มั่นทนานชาติ

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นายสมควร วรสันต์

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

พิสูจน์อักษร

นางสมศรี กลิ่นผา

อาจารย์ 2 ช่วยราชการสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

